

Asia: VN/19873/2023

Lausuntopyyntö syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen; työryhmän mietintö

Nykytila

Mitä huomioita teillä on nykytilaa koskien?

Syyteneuvottelun käyttö on jäänyt nykytilassa varsin vähäiseksi. Syynä tähän on osittain mietinnössä mainittu menettelyn vähäinen tunnettavuus samoin kuin kahden rinnakkaisen järjestelmän, syyteneuvottelun ja tunnustamismenettelyn olemassaolo. Itse lain soveltamiseen liittyy myös monia epäselviä kysymyksiä. Suurin syy vähäiseen käyttöön lienee kuitenkin oikeuskulttuurissamme, jossa koetaan vieraaksi rangaistuksesta neuvotteleva. Pyrkimykseen lain uudistamiseksi voidaan siten suhtautua myönteisesti. Naapurimaassamme Virossa syyteneuvottelu on hyvin laajassa käytössä ja tuottaa huomattavaa kustannushyötyä yhteiskunnalle.

Keskeiset ehdotukset

Velvollisuus arvioida syyteneuvottelun edellytyksiä

Ehdotus on kannatettava, mutta edellyttää käytännössä poliisin ja syyttäjien koulutusta, jotta käytäntö maassa muodostuisi yhdenmukaiseksi.

Ilmoitukset asianosaisten oikeuksista

Ehdotus on kannatettava.

Syyteneuvottelun kohteena olevat rikokset

Ehdotus laajentaa syyteneuvottelun käyttöalan kolmeen uuteen rikostyyppiin. Rikoksentekijöiden yhdenvertaisen kohtelun vaatimus kuitenkin puoltaisi vahvasti menettelyn laajentamista lähes kaikkiin rikoksiin. Tämä myös kannustaisi rikoksesta epäiltyä tunnustamaan mietinnön liitteenä olevassa muistiossa todetusti (s. 176) menettelynsä, millä voitaisiin saavuttaa huomattavia resurssisäästöjä.

Yhteisösakosta neuvottelu

Ehdotus on kannatettava.

Liiketoimintakiellosta neuvottelu

Käräjäoikeus suhtautuu varauksella liiketoimintakiellosta neuvotteluun. Syyteneuvottelua on tälläkin hetkellä käytetty lähinnä talousrikoksissa. Syyttäjän viran puolesta turvaamistoimena vaatimasta liiketoimintakiellosta neuvottelu ei olisi omiaan kannustamaan sopimattomasti liiketoiminnassaan menetellyttä pidättäytymään jatkossa vastaavasta menettelystä.

Rikoshyödyistä neuvottelu, kun se liittyy asianomistajan vahingonkorvausvaatimukseen

Käräjäoikeus suhtautuu kielteisesti ehdotukseen. Rikoksentekeminen ei saa tuottaa hyötyä.

Syyteneuvottelu muutoksenhakuasteessa

Syyteneuvotteluun muutoksenhakuasteessa ei liene estettä.

Seuraamuskannanottojen informatiivisuus

Ehdotus on kannatettava.

Tunnustamisoikeudenkäynnin määräaika

Ehdotus on kannatettava.

Esitutkintalain mukainen tunnustamismenettely

Käräjäoikeus kannattaa tunnustamismenettelystä luopumista, mikä selkiyttää nykyistä sääntelyä.

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Työryhmän työlle asetetuilla rajauksilla ehdotus ei tuottane merkittäviä resurssisäästöjä.

Millaisia viranomaisvaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Poliisi- ja syyttäjäviranomaiset ottanevat menettelyn paremmin huomioon toiminnassaan. Tämä edellyttää kuitenkin myös merkittävää panostusta koulutukseen.

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Yhteiskunnan kannalta on järkevää tukea sitä, että rikoksentekijät ottavat vastuun teoistaan.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

Syyteneuvottelun soveltamisalarajauksesta samoin kuin asianomistajan suostumusedellytyksestä johtuen menettelyn ulkopuolelle jää suuri määrä rikoksia, joissa rikoksentekijä on sinänsä valmis tunnustamaan menettelynsä, mutta joutuu odottamaan usein pitkäksi venyvää esitutkintaa ja oikeuskäsittelyä.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5) ja erillisessä muistiossa esitettyjä ratkaisuvaihtoehtoja? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

Edellä todetusti laista tulisi poistaa vaatimus asianomistajan suostumuksesta, mikä saattaa mietinnössä todetuin tavoin rikoksentekijät eriarvoiseen asemaan keskenään.

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

Käräjäoikeus viittaa aiemmin lausuttuun.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Ei lausuttavaa.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

.

Käräjäoikeus viittaa aiemmin lausuttuun.

Vistilä Tomi
Keski-Suomen käräjäoikeus